

3.1 Obszar zdegradowany – miasto

Dla gmin miejsko-wiejskich, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności, delimitację obszaru zdegradowanego należy przeprowadzać według metody mieszanej. Dla miasta Sępólno Krajeńskie delimitacja obszaru zdegradowanego wyliczona została jak w gminach miejskich (nie włączając największych miast regionu).

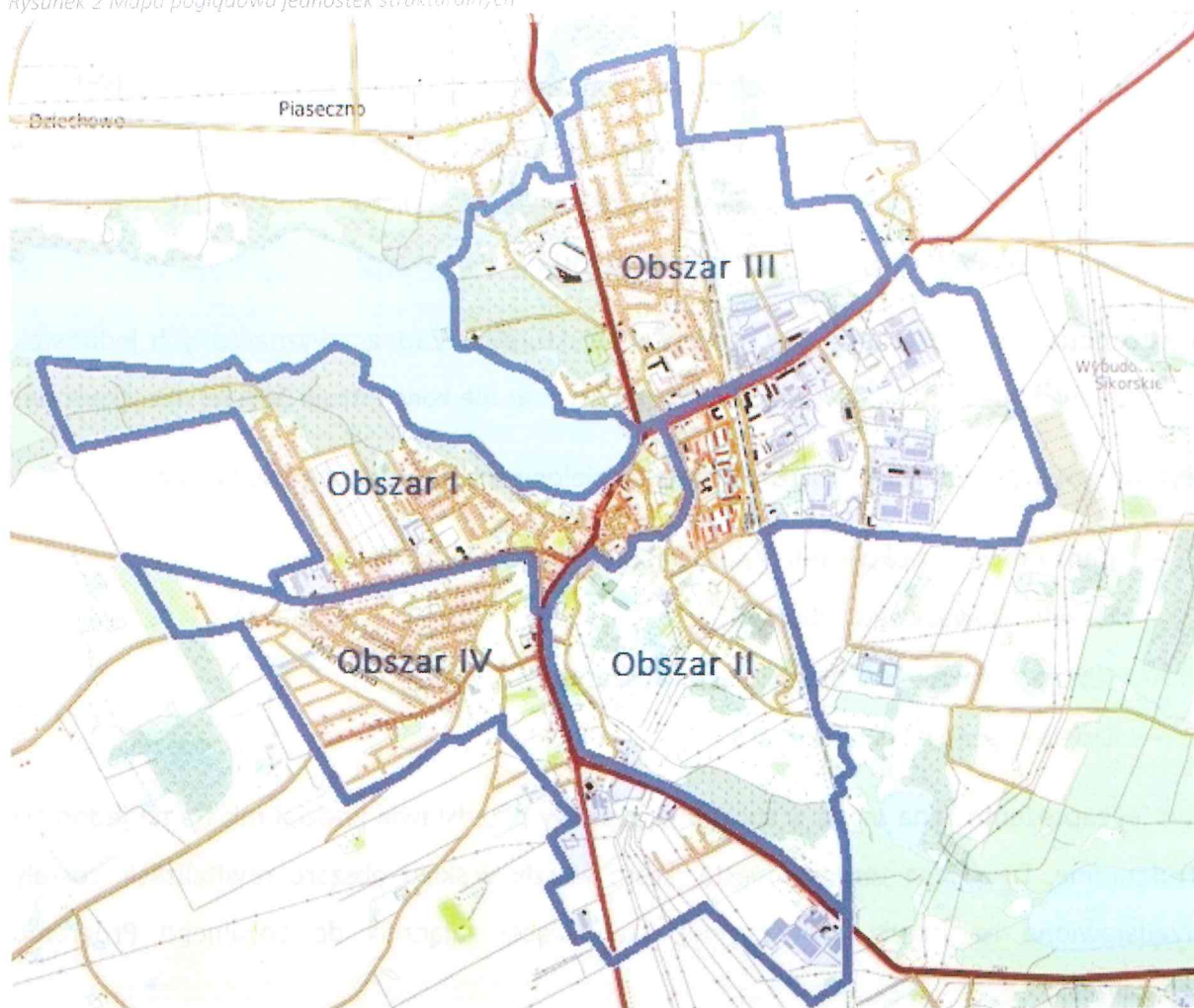
Miasto podzielone zostało na tzw. jednostki strukturalne. Żadna z wyznaczonych jednostek strukturalnych nie zajmuje 20% powierzchni gminy oraz nie koncentruje 30% jej mieszkańców.

Wyznaczonym jednostkom strukturalnym przydzielone zostały odpowiednie nazwy:

- Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego (Obszar I),
- Osiedle Słowackiego (Obszar II),
- Obszar domków jednorodzinnych (Obszar III),
- Osiedle Jana Pawła II (Obszar IV).

Poniżej zaprezentowana mapa w sposób poglądowy przedstawia podział miasta na jednostki strukturalne. Działki na terenie miasta, które weszły w skład obszaru rewitalizacji, zostały przedstawione na mapie ewidencyjnej, stanowiącej załącznik do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 2 Mapa poglądowa jednostek strukturalnych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3 Liczba ludności i powierzchnia jednostek strukturalnych

	Obszar I - Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Obszar II - Osiedle Słowackiego	Obszar III - Obszar domków jednorodzinnych	Obszar IV - Osiedle Jana Pawła II
Ludność [os.]	2838	2260	2155	1807
% ludności gminy	17,92	14,27	13,61	11,41
Powierzchnia [ha]	117,1	131,2	262,7	144,0
% powierzchni gminy	0,51	0,57	1,15	0,63

Źródło: Opracowanie własne.

Dane zbierane były z podziałem na ulice, które na etapie późniejszym przyporządkowane zostały do wyodrębnionych jednostek strukturalnych. Dokonany podział pozwolił na pozyskanie danych pochodzących z wiarygodnych źródeł, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” do wyznaczania obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały trzy wskaźniki z listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego dla sfery społecznej oraz jeden wskaźnik autorski dla sfery technicznej, który został skonsultowany z ekspertami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹⁸.

Poniższa tabela przedstawia analizę wskaźnikową z podziałem na wyodrębnione jednostki strukturalne.

¹⁸ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

Tabela 4 Analiza mierników wskaźnikowych w jednostkach strukturalnych – wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Sfera	Wskaźniki	Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Osiedle Słowackiego	Obszar domków jednorodzinnych	Osiedle Jana Pawła II	Gmina Sępólno Krajeńskie
społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	18,15%	24,25%	21,62%	11,73%	17,79%
społeczna	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11,80%	8,52%	9,44%	12,38%	11,25%
społeczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	31,85%	16,00%	24,49%	27,92%	29,97%
techniczna	Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	12,61%	4,58%	14,59%	5,95%	11,60%
Liczba zidentyfikowanych obszarów kryzysowych	-	4	1	2	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wskazanych danych.

Zgodnie z „Zasadami programowania...” za „obszar zdegradowany mogą być uznane te jednostki strukturalne, w których co najmniej 2 z 4 wybranych wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną od średniej wartości dla gminy musi być wskaźnik spoza sfery społecznej”.

Zgodnie z powyższym zapisem jednostkami zdegradowanymi na terenie miejskim są: Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego oraz Obszar domków jednorodzinnych.

3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego przeprowadzona została na podstawie metody mieszanej dla obszaru wiejskiego (gminy miejsko-wiejskie, w których miasto koncentruje więcej niż 30% ludności gminy). Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego wykorzystane zostały trzy wskaźniki ze sfery społecznej dla ujawnienia stanu kryzysowego dla obszarów wiejskich (udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze; udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze; udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze) oraz jeden wskaźnik ze sfery przestrzenno – funkcjonalnej (udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru). Dane zbierane były z podziałem na sołectwa w gminie.

Poniżej przedstawiona tabela przedstawia analizę mierników wskaźnikowych z podziałem na sołectwa.

Tabela 5 Analiza mierników wskaźnikowych w sołectwach – wyznaczanie obszaru zdegradowanego

Sołectwo	Sfera społeczna			Sfera przestrzenno - funkcjonalna		Liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej	Liczba zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	Przestrzeń zdegradowana	Obszar zdegradowany
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru	Przestrzeń zdegradowana				
Dziechowo	0,00%	20,14%	23,33%	0,00%	1	0	X	NIE	
Iłowo	11,00%	14,78%	40,00%	0,00%	2	0	X	NIE	
Jazdowo	11,36%	18,18%	90,00%	0,00%	3	0	X	NIE	
Kawle	7,19%	15,75%	13,11%	0,00%	1	0	X	NIE	
Komierowo	13,04%	19,06%	32,79%	0,00%	3	0	X	NIE	
Lutowo	6,92%	16,50%	30,19%	0,0028%	2	1	TAK	TAK	
Lutówko	8,63%	17,25%	41,43%	0,00%	2	0	X	NIE	
Niechorz	8,74%	17,06%	28,43%	0,00%	1	0	X	NIE	
Piaseczno	4,47%	14,34%	18,87%	0,00%	0	0	X	NIE	
Radońsk	18,34%	17,03%	57,45%	0,00%	2	0	X	NIE	
Sikorz	12,85%	12,50%	57,14%	0,00%	2	0	X	NIE	
Skarpa	10,45%	16,79%	33,33%	0,00%	2	0	X	NIE	
Świdwie	2,83%	15,86%	17,65%	0,00%	0	0	X	NIE	
Teklanowo	14,85%	9,90%	29,63%	0,00%	1	0	X	NIE	
Trzciany	7,84%	15,67%	27,78%	0,00%	1	0	X	NIE	
Wałdowo	12,77%	13,22%	45,41%	0,00%	2	0	X	NIE	
Wałdówko	16,46%	17,72%	27,50%	0,00%	1	0	X	NIE	
Wilkowo	3,39%	19,21%	24,39%	0,0325%	1	1	TAK	NIE	
Wiśniewa	4,52%	11,86%	22,50%	0,00%	0	0	X	NIE	
Wiśniewka	13,97%	14,71%	29,41%	0,00%	1	0	X	NIE	
Włocibórz	12,96%	18,29%	43,43%	0,00%	3	0	X	NIE	
Wysoka Krajeńska	12,06%	17,73%	65,52%	0,00%	2	0	X	NIE	
Zalesie	11,82%	17,24%	51,43%	0,00%	2	0	X	NIE	
Zboże	14,60%	14,60%	29,33%	0,00%	1	0	X	NIE	
Gmina Sępólno Krajeńskie	6,76%	17,79%	29,97%	0,0013%	-	-	-	-	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

Do obszaru zdegradowanego zaliczyć należy sołectwa, które spełniają dwa kryteria:

- Na terenie sołectwa występują min. 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami z listy wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich i przyjmujących wartości mniej korzystane od średniej ich wartości dla gminy;
- Na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane lub reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (spoza społecznej) cechujących się stanem kryzysowym.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych oraz analiza pod kątem występowania przestrzeni zdegradowanych wykazała, że obszarem zdegradowanym w gminie jest sołectwo Lutowo. W sołectwie tym występują dwa problemy społeczne oraz przestrzeń zdegradowana.

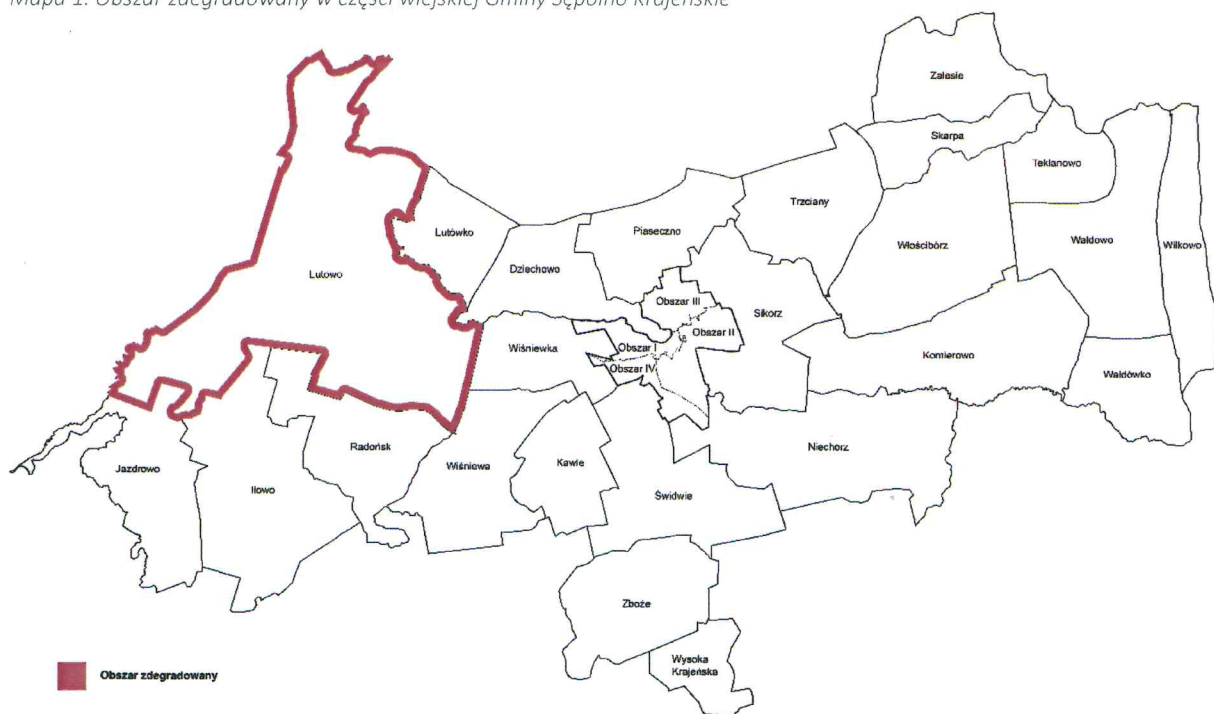
Tabela 6 Powierzchnia i ludność obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim gminy Sępólno Krajeńskie

Obszar	Ludność	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy	Powierzchnia (ha)	Udział w całkowitej powierzchni gminy
Lutowo	491	3,1%	3544,99	15,47%
Obszar zdegradowany	491	3,1%	3544,99	15,47%
Gmina	15839	100%	22912,00	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sępólno Krajeńskie.

Zasięg obszaru zdegradowanego przedstawia poniższa mapa.

Mapa 1. Obszar zdegradowany w części wiejskiej Gminy Sępólno Krajeńskie

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” dalszy etap wyznaczenia obszaru rewitalizacji zależy od zamierzonego celu rewitalizacji. Zestawów kryteriów zaproponowanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części zdecydowano się na następujące kierunki działań rewitalizacyjnych:

Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

1. Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową.

Tabela 7 Obszar wiejski – wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

SOŁECTWO	WSKAŹNIK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM
Lutowo	6,92%
Średnia Gmina Sępólno Krajeńskie	6,76%

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.) i Referat Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim (stan na 31.12.2015 r.).

2. Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Gmina Sępólno Krajeńskie co roku uchwałą przyjmuje „Program współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi w innych podmiotami prowadzącymi działalność użytku publicznego”. Ze sprawozdania z realizacji tego programu za rok 2016 wynika, że zainteresowanie organizacji pozarządowych prowadzeniem zajęć aktywizujących jest duże. W analizowanym roku najwięcej wspólnych przedsięwzięć (ngo i jednostki samorządu terytorialnego) dotyczyło rozwoju sportu - 68,72%; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej - 10,44%; pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia - 5,38%; kultury, sztuki,

ochrony dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa - 4,76%; upowszechnienia kultury fizycznej - 1,80%. W przypadku poszczególnych kategorii działalność na rzecz mieszkańców prowadziły:

- **Rozwój sportu:** Miejski Ludowy Klub Sportowy „KRAJNA” w Sępólnie Krajeńskim; Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”;
- **Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej oraz pomoc społeczna, ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim – „Prowadzenie Gminnego Centrum Informacji” oraz „Punkt konsultacyjno-profilaktyczny ds. przeciwdziałania narkomanii”; Stowarzyszenie Klub Abstynenta „JANTAR” w Sępólnie Krajeńskim – „Razem dla siebie – razem dla innych”;
- **Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa oraz ochrona i promocja zdrowia, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Mamo Tato Tu Jestem” Szkoła Rodzenia III w Centrum Małego Dziecka i Rodziny, „Wieża Babel”; Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce” – „To...i Tamto, nauka na wiele sposobów” oraz „Dekoracje, inspiracje narodowe, regionalne i nie tylko...”; Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i Kótek Rolniczych” gminy Sępólno Krajeńskie – X Spotkanie Sztuka Kulinarna i Kultura Ludowa Gmin Wojewódzka Kujawsko-Pomorskiego; Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych w Sępólnie Krajeńskim – „Święto Plonów”;
- **Upowszechnienie kultury fizycznej oraz turystyki, krajoznawstwa i rekreacji, m.in.:** Stowarzyszenie „Dorośli-Dzieciom” – „Nie ma cwaniaka, który nie wygrywa w zbijaka”; Uczniowski Klub Sportowy KALOSKAGATOS – „Turnieje siatkarskie”; Stowarzyszenie „Ze Zbożem Za Pan Brat” – Ze Zdrowiem Za Pan Brat 3MAJ formę ponad normę.

Gmina posiada zatem udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących na terenie gminy, w tym obszarach wiejskich, m.in. przez sektor ngo.

Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej

1. Występowanie przestrzeni zdegradowanej, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego

Na terenie Lutowa występuje przestrzeń zdegradowana, wpisująca się w definicję przestrzeni zdegradowanej wynikającej z „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...” i

przestrzeń tę stanowi obecnie nieużytkowany budynek/obiekt, w którym wcześniej realizowano działalność edukacyjną (stara szkoła w Lutowie), który jest możliwy do adaptacji na cele rozwoju społecznego.

2. Dostępność publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej

Infrastrukturę aktywizacji społecznej na terenie sołectwa Lutowo stanowią Wiejski Ośrodek Kultury, plac zabaw, boisko sportowe oraz biblioteka szkolna. Infrastruktura, która powstanie w wyniku adaptacji przestrzeni zdegradowanej do celów rozwoju społecznego, będzie miała charakter komplementarny wobec infrastruktury już istniejącej.

4. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, obejmujący część lub całość obszaru zdegradowanego, musi cechować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Może być podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych **przez więcej** niż 30% jej mieszkańców. Obszar zdegradowany w Gminie Sępólno Krajeńskie przekracza wspomniane progi, zatem nie może być w pełni zakwalifikowany jako obszar rewitalizacji.

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” obszar rewitalizacji gminy wybrany został na podstawie metody mieszanej dla miasta i obszaru wiejskiego.

4.1 Obszar miejski

Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego oraz Obszar domków jednorodzinnych stanowią obszar zdegradowany na obszarze miejskim. Wskazane obszary zamieszkuje łącznie 31,52% mieszkańców gminy oraz zajmuje 1,66% powierzchni gminy. Zgodnie z 6.4.3.1 pkt 8¹⁹ „obszar zdegradowany gminy lub jego część mogą być uznane za obszar rewitalizacji jeśli łącznie nie przekraczają 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy, zgodnie z *Wytocznymi MR*. W przypadku gdyby tak wskazany obszar zdegradowany przekraczał wspomniane progi do obszaru rewitalizacji należy zaliczyć jednostki strukturalne według metody opisanej poniżej. W odniesieniu do tych jednostek strukturalnych, które zaliczono do obszaru zdegradowanego w oparciu o analizę wskaźników (pkt 3-4), należy przyjąć metodę wyboru tych jednostek strukturalnych, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla miasta jak największa. Wówczas w pierwszej kolejności wybrane zostałyby

¹⁹ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

jednostki strukturalne, w których w przypadku 4 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla miasta (...).”²⁰.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że na obszarze Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego występują zjawiska negatywne. 4 na 4 analizowane wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średnich wartości dla gminy. Na tym obszarze zidentyfikowano wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, osób bezrobotnych, dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny oraz problem rur cementowo-azbestowych na danym obszarze w stosunku do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze.

Na podstawie powyższych danych jednostką strukturalną wchodzącą w skład obszaru rewitalizacji jest Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego.

4.2 Obszar wiejski

Na terenie wiejskim Gminy Sępólno Krajeńskie jako obszar zdegradowany wskazano sołectwo Lutowo, którego obszar i liczba mieszkańców wraz ze wskazanym powyżej obszarem rewitalizacji w części miejskiej Gminy, nie przekraczają wskazanych limitów 20% powierzchni i 30% mieszkańców. Dlatego też całe sołectwo Lutowo należy uznać za obszar rewitalizacji.

²⁰ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, 18 stycznia 2017 r., Toruń.

Tabela 8 Zestawienie wskaźników użytych do wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Jednostka strukturalna/sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Długość rur azbestowo-cementowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	18,15%	11,80%	Nie dotyczy	31,85%	12,61%	Nie dotyczy
Lutowo	16,50%	Nie dotyczy	6,92%	30,19%	Nie dotyczy	0,0028%
Średnia dla gminy	17,79%	11,25%	6,76%	29,97%	11,60%	0,0013%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 9 Występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji

Jednostka strukturalna/sołectwo	Zjawisko starzenia się społeczeństwa	Problemy na rynku pracy	Niska samowystarczalność gospodarstw domowych	Niska samowystarczalność ekonomiczna rodziców	Występowanie rozwiązań technicznych zagrażających środowisku	Występowanie przestrzeni zdegradowanych
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy
Lutowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy	Stan kryzysowy	Nie dotyczy	Stan kryzysowy

Źródło: Opracowanie własne.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

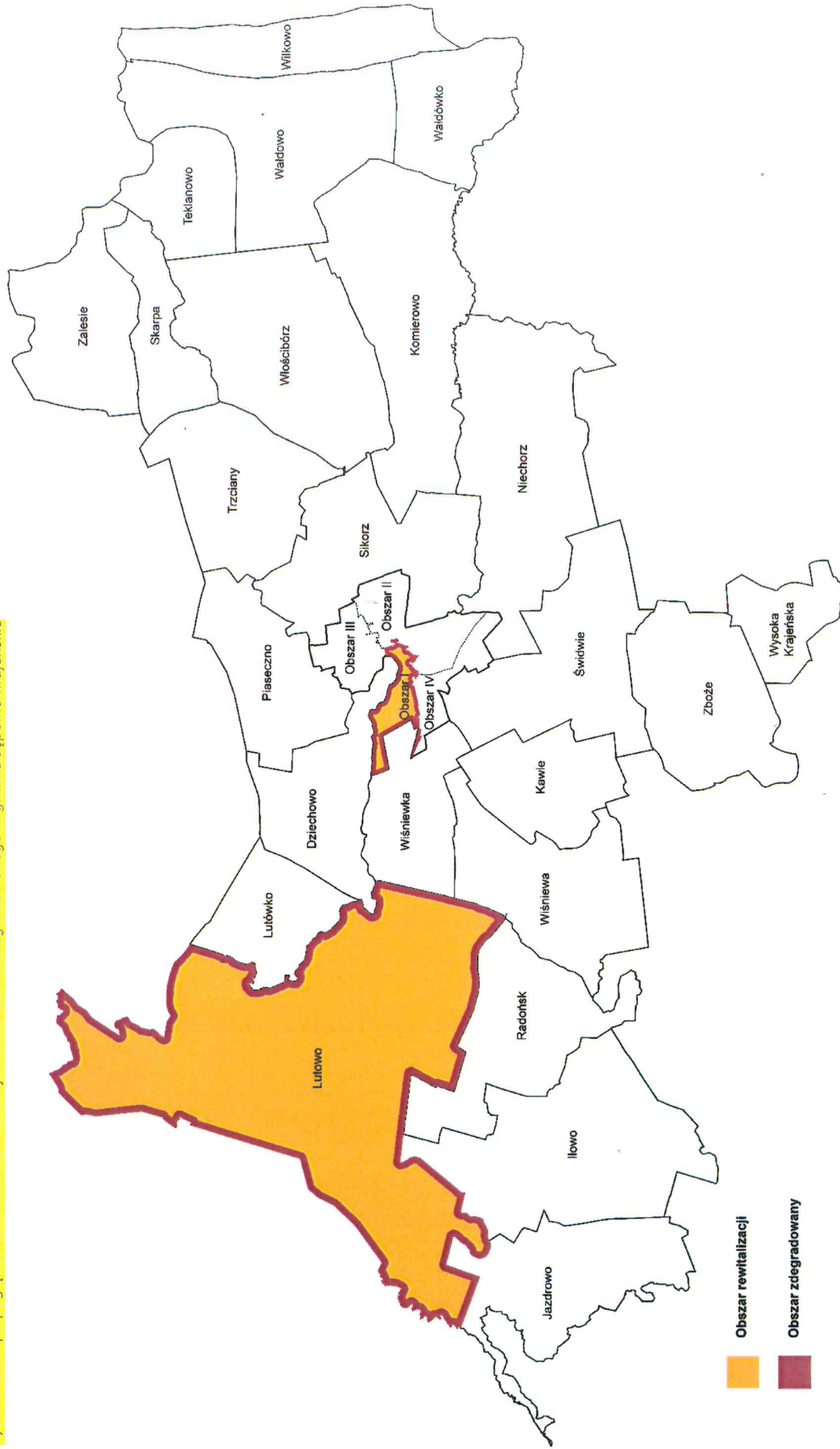

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 3 Mapa poglądowa – obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w gminie Sępólno Krajeńskie

Obszar rewitalizacji
Obszar zdegradowany

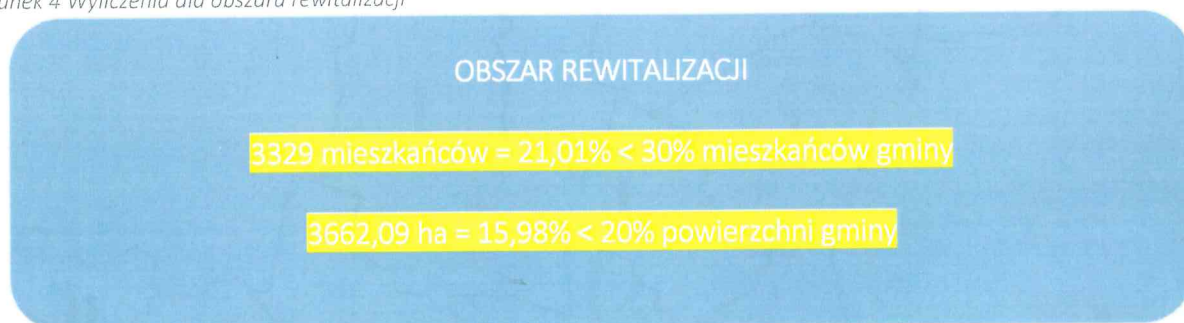
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 10 Obszar rewitalizacji

Obszar	Ludność	% ludności	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego	2838	17,91	117,1	0,51
Lutowo	491	3,1	3544,99	15,47
SUMA	3329	21,01	3662,09	15,98

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4 Wyliczenia dla obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Obszar 1: Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego

W Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Sępólno Krajeńskie przeprowadzono analizę 4 jednostek strukturalnych na terenie miasta. Jako obszar o najwyższym priorytecie określono teren centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego. Wybrany obszar wyróżnia się spośród otaczającej tkanki miejskiej historyczną zabudową mieszkalną i różnorodnością funkcji o charakterze publicznym. Na jego terenie funkcjonuje: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna oraz wiele innych instytucji publicznych. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i infrastrukturalnej może stać się przyczyną utraty centrotwórczej funkcji wybranego obszaru, w konsekwencji pogłębiając stan degradacji na jego terenie.

Na obszar Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składają się następujące ulice:

- Kisielewskiego,
- Sawickiej,
- Krasickiego,
- Orzeszkowej,
- Słoneczna,
- Wojska Polskiego,
- Zakątek,
- Turystyczna,
- Na Skarpie,
- Plażowa,
- Letniskowa,
- Kwiatowa,
- Wypoczynkowa,
- Wczasowa,
- Zielona,
- Sadowa,
- Polna,
- Jeziorna,
- Krzyżowa,
- Podgórna,
- Krótka,
- Hallera,
- Młyńska,
- Plac Wolności,
- Kościelna,
- Ratuszowa,
- Studzienna,
- Farna,
- Średnia,
- Boczna,
- Kościuszki,
- Wodna,
- Nowy Rynek.

Na obszarze wskazanym do rewitalizacji w mieście zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

1. Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
2. Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
3. Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
4. Wyższa od średniej długość rur azbestowo-cementowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze

Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Analizując **przyczyny** występowania stanu kryzysowego na obszarze miasta wymienić należy zróżnicowaną zabudowę miejską. Centrum wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego składa się w przeważającej większości z historycznej zabudowy, której mieszkańcami są osoby starsze. Na obszarze tym znajduje się największa liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989. Młode osoby decydują się na osiedlanie w młodszych częściach miasta, gdzie znajdują się nowe, dostosowane do ich wymagań budynki wraz z równie dobrze rozwiniętą infrastrukturą (jak w przypadku obszarów centralnych).

Przedstawiając **skutki** dla procesu starzenia się społeczeństwa wymienić należy wieloaspektowy charakter zjawiska: w sferze ekonomii, opieki zdrowotnej, ale również relacji interpersonalnych i międzypokoleniowych. Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym stanowi wyzwanie dla budżetu gminy, pojawia się bowiem potrzeba budowania oferty sprzyjających zdrowemu starzeniu się. Ponadto, większość osób starszych ma problem w nawiązywaniu nowych kontaktów z osobami z dalszego otoczenia, dlatego tak trudna jest aktywizacja seniorów i ich integracja z innymi środowiskami społecznymi.

Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Niewielki dochód rodziców **powoduje**, że dzieci z takich rodzin znacznie rzadziej korzystają z odpłatnej oferty sportowej czy kulturowej, a także z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

Głównym skutkiem stanu kryzysowego jest zagrożenie występowania lub występowanie wykluczenia społecznego. Brak wystarczających środków finansowych, które pozwoliłyby na rozwijanie pasji i hobby powodują, że dzieci odczuwają coraz większą izolację oraz dostrzegają różnicę między nimi a rówieśnikami. W niektórych przypadkach rodziców nie stać na zakup podręczników, czyli podstawowych materiałów edukacyjnych, czy sfinansowanie wycieczki szkolnej. Sfera materialna przekłada się także na psychologiczną i emocjonalną u dzieci: zaniżona samoocena, brak pewności siebie oraz wiary we własne możliwości.

Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego stanowi główny ośrodek administracyjny, na terenie którego funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych. Pomimo tego, na obszarze zdiagnozowano problem wysokiego udziału osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym. Mimo zlokalizowania w pobliżu Strefy Przemysłowej, mieszkańcy podobszaru zmagają się z problemem braku zatrudnienia. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy wyróżnić należy niezaradność życiową, niedostateczną liczbę miejsc pracy, trudności w odnalezieniu się w systemie wolnego rynku, brak ambicji, niską aktywność społeczno-zawodową czy też niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kompetencji czy umiejętności.

Głównym skutkiem stanu kryzysowego jest zagrożenie występowaniem lub występowanie wykluczenia społecznego. Bezrobocie wiąże się z brakiem wystarczających środków finansowych (ubóstwo) i w konsekwencji wpływa na niski status materialny i społeczny mieszkańców obszaru rewitalizacji. Niemożliwość zaspokojenia w pełni potrzeb materialnych wpływa na relacje wewnątrzrodzinne. Na skutek obniżenia poczucia własnej wartości, **występować mogą problemy** związane z przemocą w rodzinie czy uzależnieniem od alkoholu bądź środków psychoaktywnych.

Długość rur cementowo-azbestowych na danym obszarze do ogólnej długości rur wodociągowych na danym obszarze

Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego stanowi historyczną część miasta. Powoduje to problem z wymianą sieci wodociągowej na materiały nowszej generacji, w związku z czym wysoki udział instalacji wodociągowej stanowią rury

cementowo-azbestowe. Azbest to grupa nieorganicznych minerałów, które posiadają zestaw cech, które przyczyniły się do rozpoczęcia wydobywania ich na skalę przemysłową (azbest charakteryzuje się między innymi lekkością, sprężystością, wytrzymałością, mrozoodpornością i elastycznością).

Głównym skutkiem występowania wysokiego odsetka rur cementowo-azbestowych w ogólnej długości rur wodociągowych jest występowanie zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz negatywny wpływ na stan środowiska. Narażenie na pył azbestowy może być przyczyną występowania pylicy azbestowej, zmian opłucnowych czy raka oskrzela. Podejrzewa się, że azbest może być również przyczyną takich schorzeń jak nowotwory krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajnika, czy chłoniaki²¹. Występowanie azbestu oraz nieumiejętne go usuwanie może być potencjalnie niekorzystne dla stanu powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych czy też gleb.

Ponadto na charakteryzowanym obszarze występuje problem braku miejsca, gdzie można by realizować działania społeczne, stanowiące odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne, miejsca, w którym mieszkańcy, w tym szczególnie dzieci, młodzież, osoby starsze oraz zagrożone wykluczeniem społecznym miałyby przestrzeń wspólną, która służyłaby organizacji projektów społecznych, wydarzeń ogólnogminnych oraz codziennemu wypoczynkowi na świeżym powietrzu.

Lokalny potencjał

Potencjałem Centrum miasta Sępólno Krajeńskie wraz z okolicami Jeziora Sępoleńskiego jest funkcja centrotwórcza. Na jego terenie zlokalizowany jest Plac Wolności i Plac Przyjaźni. Jak wspomniano, na obszarze wskazanym do rewitalizacji funkcjonuje wiele instytucji publicznych, w tym m.in. Dom Kultury, Sąd Rejonowy czy placówki edukacyjne. Ponadto duża liczba punktów handlowo-usługowych świadczy o dobrej dostępności do podstawowych usług. Położenie jednostki wiąże się także z dogodną komunikacją i możliwościami przemieszczania się, zarówno w jej obrębie, jak i pomiędzy terenami ościennymi.

²¹ Informacje na temat azbestu pochodzą z: Kampania antyazbestowa, Szkodliwość azbestu, dostępne na: <http://bezazbestu.com.pl/baza-wiedzy/szkodliwosc-azbestu/> [dostęp: 19.10.2017].